

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 9. dubna 2019 ve věci č. 23887/16 – I. M. proti Švýcarsku

Senát třetí sekce Soudu rozhodl jednomyslně, že vnitrostátní orgány nedostály své procesní povinnosti vyplývající z článku 8 Úmluvy přesvědčivě a dostatečně odůvodnit přiměřenost vyhoštění stěžovatele, který se v minulosti dopustil závažného trestného činu, když správní soud napadené rozhodnutí přezkoumal jen povrchně a bez vyvažování dotčených zájmů na zachování stávajícího soukromého a rodinného života stěžovatele na straně jedné a na ochraně pořádku a předcházení zločinnosti na straně druhé.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel, původem z Kosova, přicestoval do Švýcarska v roce 1989. V roce 1998 získala ve Švýcarsku azyl bývalá manželka stěžovatele s jejich třemi dětmi. Stěžovatel na základě svého nového sňatku se švýcarskou občankou získal v roce 1999 povolení k pobytu. V trestním řízení vedeném v letech 2003–2005 byl odsouzen za znásilnění k trestu odnětí svobody a podmíněčnému vyhoštění. V roce 2006 se rozvedl. Kantonální úřady následně zamítly jeho žádost o prodloužení pobytu, a to zejména s ohledem na jeho předchozí odsouzení. V roce 2010 bylo na celostátní úrovni rozhodnuto o zákazu pobytu stěžovatele na švýcarském území. Toto rozhodnutí stěžovatel napadl u nejvyššího správního soudu, který jeho žalobu zamítl v roce 2015. Mezitím byl stěžovateli s účinností od roku 2012 přiznán plný invalidní důchod, jehož výplata byla s ohledem na zákaz pobytu v roce 2016 pozastavena. Podle lékařských zpráv, které stěžovatel předložil, se u něj rozvinul silný autismus a mimo jiné zásadní pohybové obtíže.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že by jeho vyhoštění ze Švýcarska představovalo porušení jeho práva na respektování soukromého a rodinného života.

Soud připomněl, že porušení článku 8 Úmluvy nastává, pokud došlo k zásahu do některého z práv chráněných tímto ustanovením, tento zásah nebyl stanoven zákonem nebo nesledoval legitimní cíl uvedený v čl. 8 odst. 2 anebo nebyl nezbytný v demokratické společnosti. V projednávané věci bylo sporné, zda došlo k zásahu do práva na soukromý a rodinný život a zda byl tento zásah opřený o právní úpravu přiměřený sledovaným legitimním cílům, jimiž byly ochrana pořádku a předcházení zločinnosti.

a) K existenci zásahu do práva chráněného článkem 8 Úmluvy

Soud poznamenal, že ve své judikatuře posuzoval vyhoštění dlouhodobě pobývajících osob z hlediska zásahu jak do soukromého, tak do rodinného života, přičemž určitý význam má začlenění dotčené osoby do společnosti (*Ukaj proti Švýcarsku*, č. 32493/08, rozsudek ze dne 24. června 2014, § 28). S ohledem na vskutku dlouhodobý pobyt stěžovatele ve Švýcarsku Soud shledal, že je namístě rozhodnutí o celostátním zákazu pobytu považovat za zásah do jeho soukromého života.

Co se týče existence rodinného života, musí Soud situaci posuzovat k okamžiku výkonu, nikoli přijetí napadeného opatření (*mutatis mutandis Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*, č. 41615/07, rozsudek velkého senátu ze dne 6. července 2010, § 145), a proto nelze pominout, že se stěžovateli v roce 2006 narodila dvojčata, třebaže na ně začal poukazovat až po rozsudku nejvyššího správního soudu z roku 2015. Pokud jde o jeho tři starší děti, Soud připomněl, že mezi rodiči a dospělými dětmi nebo sourozenci lze hovořit o rodinném životě ve smyslu článku 8 pouze tehdy, pokud jsou prokázány dodatečné prvky závislosti (*Slivenko proti Lotyšsku*, č. 48321/99, rozsudek velkého senátu ze dne 9. října 2003, § 97). Soud v tomto směru přijal tvrzení stěžovatele, které vláda nerozporovala, že je ve svém běžném životě plně odkázán na pomoc svých zletilých dětí, které o něj pečují a poté, co přišel o výplatu svého invalidního důchodu, ho finančně zajišťují. Vztah stěžovatele s jeho dětmi tudíž spadá pod pojem „rodinný život“.

b) K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

Soud předně připomněl zásadu mezinárodního práva, podle které jsou státy oprávněny, aniž jsou přitom dotčeny jejich závazky vyplývající ze smluv, kontrolovat vstup cizinců na své území. Úmluva nebrání oprávnění států vyhostit v zájmu zachování veřejného pořádku cizince s oprávněným pobytem na jejich území, který se dopustil trestné činnosti; ke své slučitelnosti s článkem 8 Úmluvy však taková rozhodnutí musí být „nezbytná v demokratické společnosti“, tedy odpovídat naléhavé společenské potřebě a být zejména přiměřená sledovanému legitimnímu cíli (*Slivenko proti Lotyšsku*, cit. výše, § 113).

Soud ve věci *Üner proti Nizozemsku* (č. 46410/99, rozsudek velkého senátu ze dne 18. října 2006, § 54–60) shrnul kritéria, jimiž se mají státy při svém rozhodování, v jehož rámci jinak požívají určitého prostoru pro uvážení, při posouzení nezbytnosti zásahu řídit:

- povaha a závažnost trestného činu spáchaného stěžovatelem,
- délka jeho pobytu v zemi, z níž má být vyhoštěn,
- doba od spáchání trestného činu a chování stěžovatele během ní,
- státní občanství různých dotčených osob,
- rodinná situace stěžovatele, zejm. doba trvání manželství, jakož i ostatní okolnosti svědčící o existenci skutečného rodinného života páru,
- otázka, zda manžel stěžovatele při vzniku rodinného pouta věděl o trestné činnosti stěžovatele,
- otázka, zda z manželství vzešly děti, a jejich věk,
- závažnost obtíží, kterým by manžel stěžovatele čelil v zemi, kam má být stěžovatel vyhoštěn,
- zájem a blaho dětí, zejména s ohledem na obtíže, kterým by čelily v zemi, kam má být stěžovatel vyhoštěn, a
- pevnost rodinných, sociálních a kulturních vazeb s hostitelskou zemí a se zemí, kam má být stěžovatel vyhoštěn,

přičemž případně mají zohlednit další konkrétní okolnosti, například medicínské aspekty nebo dočasnou či trvalou povahu zákazu vstupu (*Shala proti Švýcarsku*, č. 52873/09, rozsudek ze dne 15. listopadu 2012, § 46).

Vnitrostátní soudy také musejí dostatečně podrobně odůvodnit svá rozhodnutí. Odůvodnění, které skutečně nevyvažuje dotčené zájmy, je v rozporu s článkem 8 Úmluvy, zejména když soudy přesvědčivě neprokáží, že je zásah přiměřený sledovaným cílům, a tedy odpovídá naléhavé společenské potřebě (*El Ghatet proti Švýcarsku*, č. 56971/10, rozsudek ze dne 8. listopadu 2016, § 47). Pokud vnitrostátní soudy dostatečně a přesvědčivě přezkoumaly skutkové okolnosti a relevantní souvislosti a provedly adekvátní posouzení osobních zájmů stěžovatele a obecnějších zájmů společnosti, nepřísluší Soudu jejich posouzení nahradit svým vlastním, a to ani v otázce

proporcionality sporného opatření, ledaže pro to existují důležité důvody (*Ndidi proti Spojenému království*, č. 41215/14, rozsudek ze dne 14. září 2017, § 76).

Při uplatnění uvedených zásad na projednávanou věc Soud podotkl, že vyhoštění stěžovatele bylo odůvodněno jeho odsouzením za znásilnění spáchané v roce 2003. Nejvyšší správní soud k tomu v roce 2015 poznamenal, že ač byl spáchán před řadou let, jde o závažný zločin, u něhož není v cizineckém právu přípustné ani nízké riziko recidivy. Omezil však svůj přezkum na závažnost spáchaného trestného činu a letmo na riziko recidivy a zmínil i potíže, jimž by stěžovatel čelil při návratu do Kosova. Vůbec však nevzal v potaz chování stěžovatele od spáchání trestného činu, neposoudil dopad značného zhoršení zdravotního stavu stěžovatele na riziko recidivy a většinou ostatních kritérií stanovených judikaturou pro posouzení nezbytnosti vyhoštění se nezabýval (což platí například pro stěžovatelovy vazby na Švýcarsko a Kosovo, medicínské aspekty nebo dopady stěžovatelovy závislosti na jeho zletilých dětech na jeho práva podle článku 8 Úmluvy).

Za takové situace nelze podle Soudu učinit jasné závěry ohledně toho, zda zájmy stěžovatele na setrvání na území Švýcarska převyšují veřejný zájem na jeho vyhoštění s cílem zachovat veřejný pořádek. Pokud by podle Soudu vnitrostátní orgány podrobně vyvažovaly dotčené zájmy, zohlednily přitom kritéria stanovená jeho judikaturou a uvedly relevantní a dostatečné důvody pro svá rozhodnutí, Soud by případně v souladu se zásadou subsidiarity mohl dospět k závěru, že vnitrostátní orgány nastolily spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy a stát nepřekročil svůj prostor pro uvážení, kterým disponuje v oblasti imigrace (*El Ghatet proti Švýcarsku*, cit. výše, § 52). S ohledem na povrchní způsob přezkumu, k němuž se nejvyšší správní soud uchýlil, tedy orgány žalovaného státu přesvědčivě neprokázaly přiměřenost stěžovatelova vyhoštění, a tudíž nezbytnost tohoto opatření v demokratické společnosti.

V případě stěžovatelova vyhoštění by proto došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

III. Oddělené stanovisko

Soudkyně Keller v souhlasném stanovisku podotkla, že Soud správně zjistil procesní porušení článku 8 Úmluvy, aniž se však vyjádřil k otázce, zda by žalovaný stát jinak překročil prostor pro uvážení, pokud by jeho orgány přistoupily ke skutečnému vyvažování dotčených zájmů. Existuje přitom řada skutkových aspektů, které hovoří ve prospěch (hmotněprávního) neporušení článku 8 Úmluvy, což soudkyně dokládala odkazy na konkrétní judikáty, které Soud dříve vydal.